

Asia: VN/6290/2025

Turvallisuutta ja uutta talouskasvua tietoverkoista -hanke (TUUTTI-hanke)

Kysymykset

Mitkä teknologiset, taloudelliset, geopoliittiset ja muut yhteiskunnalliset muutokset ovat keskeisimpiä viestintäverkkojen kehityksen kannalta seuraavan kymmenen vuoden aikana?

Palvelualojen näkökulmasta katsoen, liiketoiminta on viimeisen kahden vuosikymmenen aikana siirtynyt vahvasti digitaaliseen ympäristöön, joka on edellyttänyt niin kiinteän laajakaistan kuin mobiiliverkkojen tehokasta hyödyntämistä. Toimivat verkot ja yhteydet ovat palvelualojen yrityksille liiketoiminnan edellytys. Tämä kehitys tulee vahvistumaan seuraan kymmenen vuoden aikana ja digitaalisten palveluiden käyttö lisääntyy entisestään. Globaalisti katsoen palvelukauppa, jota digitalisaatio on vauhdittanut, kasvaa tavarakauppaa nopeammin. Tietoliikenne tulee myös todennäköisesti kiihtymään, kun tekoälyavusteisia ratkaisuja otetaan yrityksissä käyttöön. Kvanttitekniikan, erityisesti kvanttietokoneiden kehityksessä voidaan myös nähdä kehityskulkuja, joilla voi olla merkittävä vaikutus viestintäverkkojen tarpeisiin. Virtuaalitodellisuuden, IoT:n ja digitaalisten kaksosten käyttö tulevaisuudessa tulevat myös vaatimaan kasvavaa tiedonsiirtokapasiteettia.

Digitaalisen infrastruktuurin rooli yhteiskunnan päivittäisessä toimivuudessa ja kriisinsietokyvyssä korostuu entisestään. Yhteiskunnan palvelut toimivat käytännössä täysin viestintäverkkojen varassa. Turvallisuuksilanteen muuttuminen Euroopassa ja maailmalla on näkynyt hybridivaikuttamisen ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvien sotilaallisten uhkien muodossa.

Lähtökohtaisesti yritykset (kuin myös kansalaiset) ovat hyötynneet suomalaisesta viestintä- ja laajakaistapolitiikasta, joka on pitänyt yhteydet laadukkaina ja edullisina. Esimerkiksi teleoperaattoreiden tarjoamat rajattoman datan liittymät tekevät mobiilipalveluista saavutettavia paikasta riippumatta.

Mitä konkreettisia tarpeita ja teemoja tulisi tarkastella entistä turvallisempien ja talouskasvua luovien viestintäverkkojen ja teknologian kehittämiseksi?

Suomen laadukkaan mobiiliverkon ja siihen liittyvän osaamisen hyödyntäminen vahvemmin mobiilipalveluiden kehittämisessä ja kehitysalustana olisi yksi teema, joka on selvästi alihyödynnetty Suomessa. Suomen tulisi pystyä houkuttelemaan niin kotimaisia kuin ulkomaisia yrityksiä investoimaan kehittämistoimintaan Suomessa, jolla luodaan uusia mobiilipalveluita ja -ratkaisuja.

Suomen tulee jatkaa myös toimivaa taajuuspolitiikkaansa. Suomi on aiemmin onnistunut jakamaan taajuudet tehokkaaseen käyttöön. Nyt esimerkiksi uuden EU:n komission suunnitelmissa on uudistaa televiestintään liittyvää politiikkaa (ns. Digital Networks Act) ja on riskinsä, että uudistukset eivät huomioi Suomen edistyksellistä politiikkaa.

Suomen tulee myös huomioida se, että datakeskukset konesaleineen ovat digitaalisen infrastruktuurin kulmakiviä – ne mahdollistavat tekoälyn, pilvipalvelut ja muun teknologisen kehityksen, joka tukee innovaatioita ja uusia työpaikkoja Suomessa. Suomen on elintärkeää varmistaa oma kilpailukykyensä digitalisaation investointikohteena. Nyt kuitenkin istuvan hallituksen toimesta on kyseenalaistettu datakeskusten merkitys ja konesalien alempi sähkövero. Ilman kilpailukykyistä toimintaympäristöä Suomi riskeeraa menettävänsä näitä investointeja muihin maihin. Päätöksiä esimerkiksi konesalien verotasosta ei tule tehdä ilman kunnollista analyysia, jossa on arvioitu sen vaikutukset Suomeen kohdistuviin investointeihin.

Mitä kehityksen esteitä, riskejä tai uhkia Suomessa ja Euroopassa on uusien digitalisaatioon nojaavien käyttökohteiden, liiketoiminnan ja sektoreiden kehitykselle sekä näitä tukevien investointien ja innovaatioiden syntymiselle?

Teknologian kehitys haastaa palveluyrityksiä, mutta toistuvasti yritykset nostavat esille sujuvan ja ennakoitavan sääntelyn keskeisinä teemoina, jotka vaikuttavat yritysten toimintaan. Hyvästä ja ennakoivasta sääntelystä on huolehdittava niin tietoliikenneinfrastruktuurin kehittämisessä, kuin datan ja palvelujen hyödyntämisessä ja käytössä. Esimerkiksi Paltan jäsenyritykset arvioivat edellisenä vuonna, että tietosuoja on toiseksi suurin liiketoimintaan vaikuttava lainsäädäntökokonaisuus. Palta pitää hyvänä, että EU:n komissio on ottanut työn alle digitalisaatioon ja dataan liittyvän sääntelyn purkamisen tai keventämisen. Myös Suomessa digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoon liittyviä kansallisia esteitä pyritään purkamaan ja tätä työtä on jatkettava määrätietoisesti.

Kuten tiedetään, digitaalisten alustojen kehityksen osalta Suomi ja Eurooppa eivät ole pärjänneet verrattuna Yhdysvaltoihin ja Kiinaan. Eurooppa on luovuttanut digitaalisen transformaation luomasta uudesta liiketoiminnasta paljon muualle, oli kyse sitten sosiaalisesta mediasta, digitaalisesta kaupasta, viihteestä tai pilvipalveluista. Usein myös ajatellaan, että peli on menetetty tämän suhteen, sillä digitaaliset alustat kehittyvät ”voittaja vie kaiken” -periaatteella.

Tekoälyn ja kvanttiteknologian tai vaikka uusien verkkoteknologioiden, kuten 6G osalta, peliä ei ole kuitenkaan vielä pelattu. Suomen tulee olla vahvasti mukana näiden teknologioiden kehityksessä ja soveltamisessa.

Suomella pitäisi olla myös kykyä ottaa yhteiskunnan tasolla, erityisesti julkisella sektorilla käyttöön digitaalisia ratkaisuja, joilla automatisoidaan palveluita ja joilla määrätietoisesti parannetaan tuottavuutta. Valtio on panostanut aiempien hallituskausien aikana julkisen sektorin digitalisaatioon, mutta monissa hankkeissa ei olla päästy maaliin, eikä niitä ole strategisesti kehitetty esimerkiksi julkisten menojen hillitsemisen näkökulmasta.

Mitkä asiat vaikuttavat siihen, että Suomi on tulevaisuudessakin edistyksellinen maa turvallisten ja luotettavien viestintäverkkojen ja -teknologioiden käytössä?

Tietoliikenneinfrastruktuurin markkinalähtöinen ja teknologianeutraali kehittäminen on avainasemassa, kuten myös sujuva ja ennakoiva sääntely. Suomen ei pidä myöskään pyrkiä rahastamaan verkkotaajuuksien huutokaupoissa. Samoin digitaalisiin palveluihin ja teknologioihin kohdistuvasta osaamisesta ja TKI-toiminnasta tulee pitää huoli. Lisääntyvät julkiset t&k -panostukset antavat tähän hyviä mahdollisuuksia ja alan viranomaisten ja yritysten on syytä varmistaa, että panostukset hyödyttävät myös alaa.

Konttinen Jari
Palvelualojen työnantajat Palta ry.